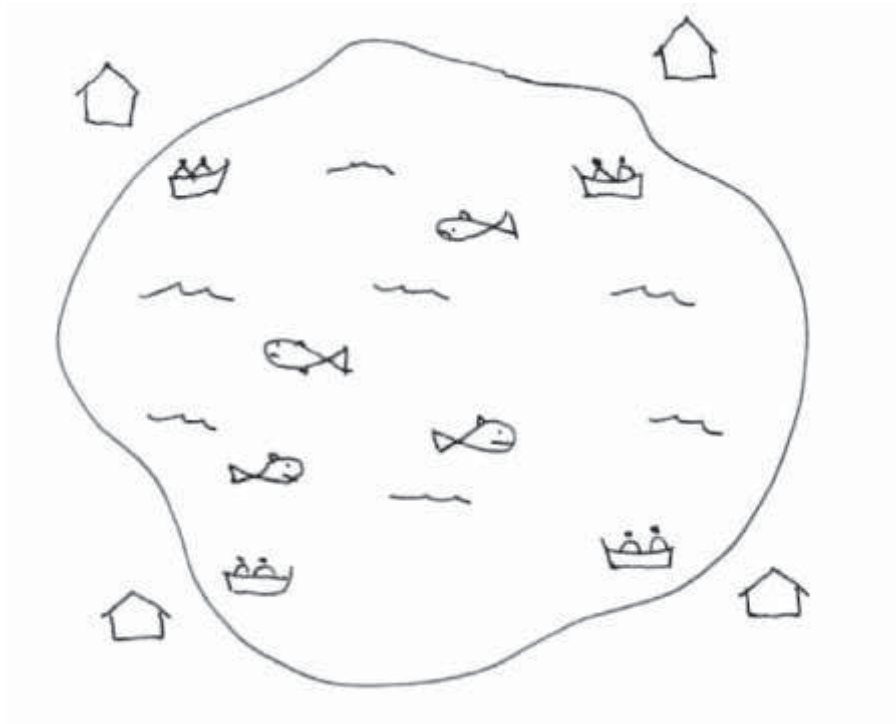

Radni list za učenike 4.1

Primjer slučaja: sukob u ribarskoj zajednici

I. Ribarska zajednica

Zamislite veliko jezero puno ribe. Na obalama jezera, u četiri mala sela, žive ribari – ribarska zajednica. Svako selo šalje svoju posadu na ribarenje. U sezoni lovostaja ribari puštaju da se zalihe ribe povećaju, dok oni, za to vrijeme, krpe svoje mreže i popravljaju brodove. Riba im je jedini izvor prihoda. Ono što njihove porodice ne mogu pojesti, prodaju na obližnjoj tržnici. Od onog što na taj način zarade, ribari hrane, oblače i izdržavaju sebe i svoje porodice. Njihov životni standard je skroman, ali zadovoljavajući.

II. Sukob oko lošeg upravljanja resursima

Posljednje dvije ili tri godine, u ribarskoj zajednici izbio je ozbiljan sukob. Neke ribarske posade su pokušale da povećaju zaradu loveći veće količine ribe. Posljedica toga je bio pad reprodukcije pa su se u tri godine riblje zalihe smanjile za polovinu. Ribarska zajednica suočena je s cijelim nizom problema:

1. smanjenje ukupnih zaliha ribe i strah od potpunog nestanka;
2. opadanje ukupne proizvodnje ribe;
3. jaz između dva bogata i dva siromašna ribarska sela („pobjednici i gubitnici“);
4. opasnost od žestokog sukoba između ribarskih sela.

To je sukob zbog lošeg upravljanja zajedničkim resursom. Čini se da se temelji na tri stvari koje se međusobno potkrepljuju:

1. Postoji inicijativa koja podstiče ribare da love više ribe;
2. Ne postoje nikakva pravila, pa ribari mogu činiti šta god žele;
3. Ribarske posade ne komuniciraju jedna s drugom.

III. Analiziranje sukoba („dijagnoza”)

1. Inicijativa pretjeranog ulova ribljih zaliha

Svaki ribar zna da zajednica zavisi od zaliha ribe pa stoga vodi računa o tome da se riblje zalihe potpuno oporave.

S druge strane, svaki ribar isto tako zna da ako njegova posada ulovi još jednu ribu, riblje zalihe vjerovatno neće trpjeti. To bi popravilo zaradu te posade, dok bi troškove – brigu za riblje zalihe, snosila cijela zajednica. Nejednaka raspodjela dodatne zarade i troškova ide u prilog ribarima koji ulove više ribe. To je inicijativa da se poveća ribolov. Sa gledišta svakog pojedinog ribara, čini se razumnim loviti više ribe.

Dodatni prihod (+100%) Dodatni troškovi -25%	Dodatni profit (+75%)	Ukupni dodatni prihod i profit odlazi posadi br. 1.	Posada 4 -25%	Dodatni prihod (+0%) Dodatni troškovi (4x -25%)
			Posada 3 -25%	
			Posada 2 -25%	
			Posada 1 -25%	
	----- Dodatni troškovi (-25%)			
Posada br. 1 s dodatnim ulovom		Ribarska zajednica (sve četiri posade)		

Jedna posada ulovi više ribe: nejednaka raspodjela dodatnog prihoda, dodatnih troškova i dodatnog profita za ribarsku zajednicu.

Svi ribari svjesni su ove inicijative i u potpunosti su informisani o učincima onog što se čini. Vjerovatan je najgori scenarijo – svi će raditi isto i loviti više ribe. Posljedica toga će biti pretjerani ulov i zalihe se više neće moći u potpunosti obnoviti. Pokreće se začarani krug, jer ribari mogu nadoknaditi smanjenje zarade samo daljnjim povećanjem ulova.

2. Nepostojanje pravila

Ribari se tako ponašaju jer ne postoje nikakva pravila – nema smjernica, nema sigurnosti, nema ciljeva zajednice, nema sankcija. Kako sada stvari stoje, svaki ribar može raditi šta želi, a sve što ulovi, pripada njemu.

U takvim okolnostima, ponašanje ribara ne iznenađuje – ali efekti po zajednicu i riblje zalihe su katastrofalni.

3. Nedostatak komunikacije

Ribari se do sada još nijesu sastali i razgovarali o nastaloj situaciji. Ponašaju se kako misle da je najbolje i reaguju na odluke koje su donijele druge posade.

4. Posljedica lošeg upravljanja resursima

Model održivosti pomaže da se utvrdi šteta izazvana lošim upravljanjem od strane ribara, a može pomoći i u definisanju alternativnog modela ponašanja (vidi radne listove 4.2 i 4.4).

IV. Rješavanje sukoba

Kod izbora „terapije“ treba voditi računa o „dijagnozi“ sukoba.